

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte tirsdag den 15. april 1958 kl. 11.

Møtet ble ledet av nestformannen: R ø i s e l a n d .

Til stede var:

Borten, Bøyum, Kjøs, Meisdalshagen, K. Nordahl, Offerdal, Erling Petersen, Røiseland, Wikborg, Oscar Torp, Henrik Svensen, Hegna, Hønsvald, Paul Ingebretsen, Ingvaldsen, Borgen og Watnebryn.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: statsminister Gerhardsen, utenriksminister Lange og statsråd Handal.

Dessuten ble etter anmodning fra utenriksministeren følgende embetsmenn fra Utenriksdepartementet gitt adgang til møtet: ekspedisjonssjef Jacobsen, konsulent Greve og sekretær Hedemann.

D a g s o r d e n :

Spørsmålene i forbindelse med resolusjonen om atomvåpen til Vest-Tyskland.

Formannen: Alle veit kvifor dette møtet er kalla saman, og eg gjev ordet til utanriksministeren.

Utenriksminister Lange: Jeg har bedt om å få komme i Stortinget i morgen og gi en kort redegjørelse i anledning av at det, siden Stortinget sist var samlet, er satt i gang en aksjon for at Norge gjennom et veto på utenriksministermøtet i NATO's råd i de første dager av mai skal motsette seg at den tyske Forbundsdays vedtak om at Forbundsrepublikkens væpnede styrker skal bli utstyrt med de mest moderne våpen, blir satt ut i livet.

Vi kan sikkert alle forstå at innpassingen av nye våpen og særlig atom- og vannstoffvåpen i NATO-landenes forsvar vekker ulyst, uro og engstelse på mange hold. Som ansvarlige mennesker må vi allikevel ta stilling til spørsmål av så vidtrekkende betydning for vårt land og for hele den vestlige verdens sikkerhet og fred på grunnlag av meget omhyggelige vurderinger av hva saken egentlig dreier seg om.

Det kan kanskje være nyttig at jeg sier noen ord om Atlanterhavspaktens karakter, om NATO-rådets myndighet i forhold til de enkelte medlemsland og om hva vårt land gjennom vår opptreden i NATO's råd og gjennom vedtak i Stortinget hittil har godtatt.

Atlanterhavspakten er et forsvarsforbund mellom suverene stater. Det betyr at det i siste instans er de konstitusjonelle myndigheter i hvert enkelt medlemsland, som avgjør hvordan de best oppfyller de forpliktelser de har påtatt seg gjennom pakten. Vedtak i NATO's organer – både de militære og de sivile, inklusive rådet som er det øverste politiske organ – er derfor tilrådingar til medlemslandene som selv avgjør om og hvordan de skal følge dem. Vedtak i rådet må være enstemmige

for å være gyldige. Kommer rådet ikke til enstemmighet i en sak, kan det ikke gjøre vedtak i den saken. Men selv enstemmige vedtak er ikke mer enn tilrådinge. De sterke felles interesser medlemslandene har av å trygge sin sikkerhet og fred gjennom solidarisk samarbeid, fører til at tilrådinge fra NATO's organer blir tillagt den største vekt i alle medlemsland og blir satt ut i livet så langt det er fysisk, økonomisk og politisk mulig. Men intet organ i NATO kan gi *pålegg* til et medlemsland om hva det skal gjøre eller unnlate å gjøre.

Det later til å herske noen uklarhet om hvordan NATO's råd fungerer. Rådet består av representanter for alle medlemsland under forsete av NATO's generalsekretær. Rådet har samme myndighet enten landene i det enkelte rådsmøte er representert ved sine statsministre, utenriksministre, en annen statsråd eller ved sin faste representant i NATO. De uttrykk som ofte går igjen i pressen, «Ministerrådet» og «Det permanente råd», er derfor bare populære betegnelser som angir *representasjonen* ved det enkelte møte, men ikke møtets *myndighet*. Den er den samme i alle tilfelle.

Det rår også uklarhet på enkelte hold om hvordan forsvarsplanene innenfor NATO blir utformet og hvem det er som fastsetter dem. NATO's råd fastlegger hovedprinsippene for forsvaret, det vil si de grunnleggende strategiske retningslinjer. Det er for eksempel rådet som har tilrådd at det skal legges planer for et fremskutt forsvar med sikte på å holde så vidt mulig hele NATO-området. Det er også rådet som gir tilråding for eksempel om bruk av atomvåpen i fellesforsvaret. På grunnlag av de generelle retningslinjer rådet trekker opp, utformer hver av de tre hovedkommandoer forsvarsplaner for sine områder. Innenfor rammen av øverstkommanderendes forsvarsplan blir det utarbeidet forsvarsplaner for underkommandoene, for vårt vedkommende Nordkommandoen. Disse forsvarsplaner må godkjennes av de nasjonale myndigheter. Vi for vår del godkjenner Nordkommandoens forsvarsplan for så vidt angår norske styrker og forsvaret av norsk territorium. Etter grunnloven skjer slik godkjenning ved kgl. resolusjon på kommandovei. – Så meget om NATO's karakter og dets måte å funksjonere på.

Men hovedspørsmålet er jo det som aksjonen tar sikte på, spørsmålet om å utstyre de tyske styrker med utskytingsmidler for atomladninger, selv om disse atomladninger heretter som hittil vil stå fysisk og rettslig under amerikansk kontroll.

NATO's hovedoppgave har vært – og er – å bygge opp et forsvar som er sterkt nok til å forebygge at noen stat går til væpnet angrep mot medlemslandene. Det er de militære myndigheters ansvar til enhver tid å vurdere hvor sterkt et slikt forsvar må være for å fylle sin oppgave. De politiske myndigheter må så avgjøre i hvilken utstrekning det er mulig å etterkomme de militære tilrådingene. I 1952 kom de militære myndigheter etter omhyggelige undersøkelser til at NATO-forsvaret – for å være effektivt – måtte opp i en styrke på om lag 90 divisjoner. Det var da forutsetningen at de skulle utstyres med det som da var konvensjonelle våpen, altså ikke med atomvåpen. Det ble snart klart at de enkelte land og ikke minst vårt land ikke hadde økonomiske eller fysiske muligheter til å bygge opp så store styrker som denne plan om 90 divisjoner forutsatte. Dermed var det på det rene at den sterke

militære overvekt som Sovjetsamveldet og de østeuropeiske land hadde, bare kunne bli oppveiet ved at Vestens forsvar bygget på bruk av taktiske atomvåpen i tillegg til det amerikanske strategiske flyvåpen.

I desember 1954 godkjente rådet formelt at NATO's militære ledelse i sin planlegging av fellesforsvarets strategi skulle basere seg på bruk av kjernefysiske våpen. Det betyr at antallet av forsvarsstyrker og sammensetningen og plasseringen av dem forutsetter at de i tilfelle av et angrep vil kunne bruke kjernefysiske våpen. Det betyr *ikke* at de nasjonale styrker som inngår i fellesforsvaret, blir gitt råderett over slike våpen.

Det er bare amerikanerne som kan levere atomladninger til disse våpen, og den amerikanske lovgivning er til hinder for at ladningene overlates til andre land. Det er foreslått visse endringer i den amerikanske atomlovgivning, men ikke på dette punkt. Det er ingen ting som tyder på at amerikanerne vil oppgi den rettslige og fysiske kontroll over atomladningene. Disse vil derfor ikke kunne bli brukt uten tillatelse både fra den amerikanske regjering og fra NATO's råd.

Det er på sin plass å gjenta enda en gang i denne forbindelse at det er NATO's politiske ledelse, det vil si NATO's råd og gjennom det de enkelte lands ansvarlige politiske myndigheter som – når et angrep foreligger – vil måtte gjøre vedtak om å sette NATO's militære maskineri i gang og også avgjøre om det skal skje med bruk av atomvåpen. NATO's militære myndigheter er her klart underlagt den politiske ledelse på samme måte som de nasjonale militære myndigheter er underlagt regjeringen i de demokratiske land. Vedtaket i NATO's råd i desember 1954 om å basere forsvarsplanleggingen på bruk av taktiske atomvåpen, ble det redegjort for i St.meld. nr. 7 for 1955. Meldingen ble av det daværende Storting vedlagt protokollen.

Hittil er det av NATO's styrker bare de amerikanske styrker på Europas fastland, som har vært utstyrt med taktiske atomvåpen. Det nye som skjedde på dette området under rådsmøtet i desember 1957, var at den amerikanske regjering stillet i utsikt at den ville kunne forsyne andre medlemsland som måtte ønske det, med visse typer av rakettvåpen – altså utskytingsmidler som kan utstyres med atomladninger, og det ble foreslått at selve atomladningene – som amerikanerne fortsatt skulle ha full rådighet over – skulle stilles til rådighet for øverstkommanderende i Europa og plasseres på en slik måte at de i krigstilfelle vil kunne brukes av de styrker som er utstyrt med disse utskytingsvåpen.

NATO's statsministermøte aksepterte dette tilbudet fra amerikansk side om å levere utskytingsmidlene til de land som ønsket dem, og ba de militære myndigheter legge frem anbefalinger for rådet om innpassning av disse våpen i fellesforsvaret, bl.a. om hvordan atomladningene kan fordeles samtidig som de forblir under amerikansk kontroll.

Fra norsk synspunkt var nettopp dette, at det ikke var tale om å gi nye land *råderett* over atomvåpen, et kjernepunkt. Det er ingen grunn til å legge skjul på at det her i landet har gjort seg gjeldende sterke betenkeligheter ved tanken på tysk opprusting i sin alminnelighet og muligheten for tysk atomopprustning i særdeleshet. Men den gang da Stortinget mot ganske få stemmer vedtok at vi skulle

akseptere forbundsrepublikken Tyskland som medlem av NATO, var det en klar forutsetning at forbundsrepublikken skulle aksepteres som medlem med de samme plikter og rettigheter på like linje med de andre medlemsland.

Det later til å være en utbredt oppfatning at det vil kunne gjøre det vanskeligere å nå frem til forhandlinger med sikte på avspenning dersom de vesttyske styrker ble utstyrt med atomvåpen. Den uro som påny er kommet til uttrykk gjennom påskeaksjonen, innebærer for så vidt ikke noe nytt. Den norske delegasjon på statsministermøtet var fullt klar over disse forhold da den kom til at vi måtte godta en ordning som tilfredsstillet kravene til styrking av NATO-landenes forsvarsevne uten å gi nye land råderett over atomvåpen.

De norske representanters standpunkt var i samsvar med hva Regjeringen var kommet frem til under sine drøftinger før Paris-møtet i desember. Standpunktet hadde også vært drøftet med Stortingets utvidede utenriks- og konstitusjonskomite og fått tilslutning der.

Fra norsk side gjorde vi det klart under statsministermøtet at vi ikke hadde planer om å opprette lager av atomladninger eller å bygge utskytingsbaser for mellomdistanseraketter i Norge. Men på samme måte som vi forbeholdt oss rett til å avgjøre saken for vårt vedkommende, gikk vi ut fra at andre medlemsland også måtte ha rett til selv å treffe sitt valg.

Det har *ikke* vært forutsetningen at spørsmålet om den geografiske fordeling av våpnene skulle komme opp til avgjørelse under forsvarsministermøtet i disse dager eller under utenriksministermøtet i begynnelsen av mai. Men under forsvarsministermøtet vil det bli gitt en muntlig orientering fra de militære myndigheter om hvor langt de er kommet i planleggingen og i sine forhandlinger med regjeringene i de land hvor de tilrår at styrkene skal bli utstyrt med slike våpen. Og i den sammenheng vil forsvarsministeren, i flukt med det som stadig blir fremholdt av norske representanter i NATO, gi uttrykk for at en må ta med i vurderingen hvorvidt gjennomføringen av de planer som vil bli skissert, vil skape hindringer for forhandlingsmulighetene, og understreke at vi må ta sikte på ikke å legge vanskeligheter i veien for dem.

Selvsagt kan ethvert medlemsland i NATO's råd – hva enten dette møter med forsvarsministre, utenriksministre eller faste representanter – når som helst ta opp et hvilket som helst spørsmål av felles interesse. Det vil derfor være full anledning for den tyske regjering til å be om rådets uttalelse i denne sak. De øvrige medlemsland vil da kunne gi uttrykk for sitt syn på saken konkret. Men om vi skal gjøre det – og i tilfelle på hvilken måte – er et politisk vurderingsspørsmål som jeg senere skal komme tilbake til.

De våpen – eller utskytingsmidler – som jeg hittil har snakket om, er de som vanligvis kalles taktiske atomvåpen. Jeg tror det har bidratt til å forklutre diskusjonen om denne sak at mange blander sammen disse våpen og de såkalte mellomdistanseraketter. Man skal ganske visst ikke legge for meget i sontringen mellom disse våpentyper. Det vil alltid være et skjønsspørsmål hvor grensen skal trekkes, og mange av våpnene vil kunne brukes både for taktiske og for strategiske

oppgaver. For diskusjonen er det allikevel viktig å være klar over den prinsipielle forskjell.

Mens de taktiske atomvåpen er de våpen som skal brukes av, og tjene til å styrke de tropper som utgjør det såkalte «skjoldet» i fellesforsvaret, er mellomdistanseraketene en del av det såkalte «sverd», det vil si det gjengjeldelsesvåpen som settes inn dersom det er på det rene at det foreligger et storangrep mot NATO-området.

Under desembermøtet i Paris var situasjonen den at Sovjet-Samveldet hadde gjort det klart at raketter av alle slag var innpasset i de sovjetiske militære styrker. Sovjet-lederne fortalte ved flere anledninger i 1956-57 – ikke minst i sammenheng med Suez-krisen at Sovjet bl.a. ved hjelp av interkontinentale raketter med kjernefysiske sprenghoder var i stand til å rette knusende slag mot alle land i den vestlige verden. Den tyske forbundsregjering fikk i en sovjetisk note direkte vite at Forbundsrepublikken ville kunne forvandles til en kirkegård.

På bakgrunn av denne situasjon ble det på statsministermøtet i desember gjort et vedtak om at mellomdistanseraketter måtte stilles til disposisjon for NATO's Øverstkommanderende i Europa. Det var dette vedtaket vi fra norsk side arbeidet for å få utsatt til det var bragt på det rene om det var mulig å få i stand nye forhandlinger mellom Øst og Vest om tiltak som kunne føre til avspenning og nedrustning under kontroll.

De som var medlemmer av utenrikskomiteen i det forrige Storting, vil huske at da vi drøftet denne saken her i komiteen, så hadde vi et håp om at det skulle kunne gå an å få til et vedtak som nøyet seg med å ta til etterretning at det forelå et slikt tilbud, og det var det vi arbeidet for på Paris-møtet. Det viste seg imidlertid at det store flertall av medlemslandene mente det var nødvendig å gjøre et prinsippvedtak på møtet i desember. Der var argumentasjonen den at hvis man ventet med prinsippvedtaket, ville det være det samme som å spille fra seg et viktig kort før en satte seg til forhandlingsbordet. Men deri lå også at hvis forhandlinger kom i gang og førte til et resultat, så kunne man se på om prinsippvedtaket også skulle bli satt ut i livet.

Det var særlig den belgiske utenriksminister som meget sterkt fremholdt dette synspunkt, men han fikk tilslutning fra det store flertall i møtet. Den eneste som støttet vårt synspunkt aktivt i møtet, var den danske statsminister, og i en viss utstrekning hadde vi også støtte fra den kanadiske statsminister.

Når vi fra norsk side fant at vi ikke burde motsette oss flertallets syn i NATO's råd, var det særlig ut fra den betraktning at det ville ta så pass lang tid å sette beslutningen i verk, at det ville bli god anledning til å bringe på det rene hvilke muligheter som forelå for forhandlinger om avspenningstiltak.

Det er således ingen tvil om at det i desember ble fattet et endelig prinsippvedtak om stasjonering av mellomdistanseraketter i Europa. NATO's øverste militære myndigheter ble instruert om å komme med tilråding om innpassingen av disse våpen i NATO-landenes styrker. Denne tilråding foreligger ennå ikke, men uttalelser som er fremkommet fra militært hold, tyder på at det ikke vil bli anbefalt å stasjonere slike våpen på tysk område.

Etter de opplysninger vi har fått, arbeides det nå med plasering av mellomdistanseraketter i Frankrike. Videre foreligger det tilkjenneivelse fra Italia og fra Nederland om at de vil ta imot, hvis NATO tilrår at de skal ta imot. Spørsmålet om Tyskland, hvor det også gjennom Forbundsdagen foreligger slik tilkjenneivelse, kommer først lengere ut i rekken. Deri ligger for så vidt en tilkjenneivelse også fra de militære myndigheter, at de tar med politiske vurderinger i sin tankegang, og at de tar hensyn til den sterke opinion som er til stede innen opposisjonen i Tyskland, innen opposisjonen i England og i enkelte andre land, mot at disse mellomdistanseraketter skal plaseres så langt fram mot en eventuell motstander.

Men det var på rådets møte i desember en helt tydelig forutsetning at det i første rekke må bli de nasjonale myndigheter i de respektive land som må ta stilling til om de vil motta også disse våpen. NATO's råd vil her ha anledning til å vurdere den geografiske fordeling av våpnene, men som det vil fremgå av det jeg har sagt, har vi ingen grunn til å vente at det under forsvarsministermøtet eller utenriksministermøtet vil foreligge noe forslag om å plasere disse raketter på tysk område.

Skulle slike forslag senere bli lagt fram for NATO's råd, vil Regjeringen i samsvar med vanlig praksis ta kontakt med Stortingets organer om hvordan vi da bør forholde oss.

Det som står igjen, er altså om vi fra norsk side skal motsette oss at Den tyske forbundsrepublikk går til innkjøp av utskytingsmidler for taktiske atomvåpen, men uten å få råderett over selve atomladningene.

Teknisk sett ville det, som jeg alt har vært inne på, selvsagt være mulig for Norge å reise innvendinger mot dette i NATO's råd. Spørsmålet er om det er politisk mulig – eller forsvarlig – å gjøre det for Norge. Vi går ut fra som en selvfølge at det standpunkt vi har tatt for vårt vedkommende, både i spørsmålet om stasjonering av allierte styrker på norsk område og i spørsmålet om atomvåpen i Norge, blir respektert av de andre medlemslandene i NATO. På samme måten som vi forbeholder oss rett til selv å avgjøre disse spørsmålene, må vi, som jeg alt har vært inne på, innrømme andre medlemsland deres rett til selv å avgjøre hvilke våpen de vil utstyre sine forsvarsstyrker med innenfor den ramme som er trukket opp gjennom vedtakene i NATO's råd. Hvis det skulle bli spørsmål om noen form for norsk veto mot at Forbundsrepublikken tar imot de våpen NATO's militære myndigheter anbefaler, er vel de fleste klar over at det i realiteten vil bety at Norge setter seg selv utenfor NATO-samarbeidet.

Ved hjemkomsten fra regjeringsjefmøtet i Paris i desember i fjor uttalte statsminister Gerhardsen til «Arbeiderbladet» bl.a. at den norske delegasjon ikke på noen tidspunkt

«var inne på tanken om å nedlegge veto mot atombomben innenfor NATO. Norge har for tiden selv ingen planer om å ta imot atomvåpen og har ikke endret sitt standpunkt til basepolitikken. Men vi hadde ingen moralsk rett til å hindre at andre land får slike våpen dersom de ønsker det.»

For øvrig viser jeg til St.meld. nr. 26 for i år, som var til behandling her i Stortinget 13. mars, og som da, etter innstilling fra denne komite, enstemmig og uten debatt ble vedlagt protokollen.

Et hovedpunkt i diskusjonen om disse spørsmål har vært at vi i Vest ikke må foreta oss noe som kan vanskeliggjøre de forhandlinger som vi håper vil komme i gang for å få i stand en internasjonal avspenning.

Som det vil ha fremgått av det jeg her har sagt, var vi på norsk side ikke bare fullt klar over dette hensyn under drøftingene i Paris i desember. Det var en hovedsak for oss å bidra til at de vestlige land tok et nytt initiativ til å få i gang forhandlinger først og fremst om kontrollert nedrustning. Russerne hadde imidlertid på det tidspunkt allerede opplyst at raketter av alle slag var innført i deres styrker. Vi mente derfor at et prinsippvedtak om innføring av mellomdistanseraketter også i Vestens fellesforsvar – et vedtak som etter de opplysninger som foreligger, det vil ta minst 18 måneder å sette i verk – ikke skulle behøve å legge hindringer i veien for forhandlinger, dersom det hos alle parter er en ærlig vilje til å søke fram til reelle resultater. Det samme må gjelde om den tyske regjering med hjemmel i Forbundsdays vedtak og på grunnlag av tilråding fra NATO's militære myndigheter skulle beslutte å utstyre de tyske styrker som står under NATO's kommando, med våpen som kan brukes til utskyting av atomladninger. Fra vårt synspunkt er det i denne sammenheng vesentlig at det gjennom NATO's organer har lyktes å få til en ordning som hindrer at kretsen av de land som har råderett over atomvåpen, blir utvidet.

Det er etter Regjeringens oppfatning ikke hendt noe som reelt sett hindrer at forhandlinger om nedrustning og om løsning av politiske stridsspørsmål mellom øst og vest kan komme i gang. Vi må håpe på og arbeide for at det kan skje. Hvis forhandlingene fører til enighet om innledende skritt på veien til nedrustning, vil det være skapt en ny situasjon. Medlemslandene i fellesskap må da drøfte de konsekvenser det eventuelt må få for fellesforsvaret. Det fremgår av vedtaket i den tyske forbundsdays at dette også er forutsetningen fra tysk side. Den tyske forbundsdays vedtak ber uttrykkelig Forbundsregjeringen om:

«å gå inn for en alminnelig kontrollert nedrustning, såvel av atomvåpen som av konvensjonelle våpen, å bekrefte at Forbundsrepublikken er beredt til å godta enhver slik avrustningsavtale, for derved å bidra til avspenning og til løsning av de internasjonale problemer, derunder også det tyske problem.»

Om selve fortolkningen av vedtaket i Paris, som tok form av et sluttkommuniké fra møtet, har det jo vært en del usikkerhet, særlig på ett punkt. Det står i punkt 21. Men jeg skal kanskje for sikkerhets skyld lese samlet både punkt 20 og punkt 21, som gjelder hele dette problemkomplekset.

Punkt 20:

«I denne hensikt» - altså å oppnå det mest mulig effektive mønster for NATO's militære, defensive styrke – «har NATO besluttet å opprette lagre av atomsprengladninger, som skal være lett tilgjengelig for alliansens forsvar dersom det blir nødvendig. I lys av Sovjet-Samveldets nåværende politikk i

spørsmålet om nye våpen, har rådet besluttet at mellomdistanseraketter må stilles til disposisjon for NATO's øverstkommanderende i Europa.»

Punkt 21:

«Fordelingen av disse lagre og raketter og en ordning for bruken av dem vil bli avgjort i samsvar med NATO's forsvarsplaner og etter avtale med de stater som direkte er berørt. NATO's militære myndigheter er blitt bedt om å legge fram for rådet på et tidlig tidspunkt anbefalinger om innføringen av disse våpen i fellesforsvaret. Det permanente råd vil drøfte de forskjellige spørsmål dette vil reise.»

Det er særlig den siste setningen som det nok er en del ulike fortolkninger av innenfor NATO. Disse to paragrafene utgjorde altså en del av et norsk forslag til utforming av vedtaket, som vi la fram, fordi vi ville ha fram den intime sammenheng mellom hva Sovjet-Samveldet foretar seg på forsvarsområdet, og de mottrekk som NATO av den grunn er nødt til å gjøre. Vi hadde i vår formulering sagt: «Det permanente råd vil drøfte de politiske, økonomiske og administrative» - så vidt jeg husker, jeg er ikke sikker på det siste ordet, men de politiske og økonomiske - «og andre spørsmål som dette vil reise.» Dermed ville vi ha en helt klar hjemmel for at man kunne komme tilbake til de politiske spørsmål i vurderingen av den geografiske fordeling av atomlagrene og den geografiske plassering av mellomdistanseraketter. Det møtte motstand fra alle, unntatt den danske delegasjon, at det skulle stå «de politiske spørsmål». Så ble kompromisset den formulering som er her: «vil drøfte de forskjellige spørsmål dette vil reise.»

Motstanden mot å ta med «de politiske spørsmål» var begrunnet i akkurat det samme som ble gitt som grunn for at man måtte ta et prinsippvedtak. Hvis man sa at det permanente råd skulle drøfte de politiske spørsmål – ble det hevdet – så ville det stille i tvil at prinsippvedtaket var endelig. Det var for å unngå tvil om at prinsippvedtaket var endelig, at man insisterte på å ta ut uttrykkelig henvisning til at de politiske spørsmål skulle drøftes av det permanente råd. Derfor er den alminnelige tolkning innenfor NATO av dette vedtaket at det er de økonomiske spørsmål, altså fordelingen av utgiftene og det er kontrollspørsmålene. Det er altså hvem som skal ha myndighet til å bestemme at disse atomladninger eventuelt skal stilles til disposisjon for NATO-styrkene. Det er de spørsmål rådet skal drøfte. Slik som man må lese diskusjonen – og jeg har omhyggelig lest om igjen hele det stenografiske referat av denne diskusjon i NATO's råd, som jo danner premissene for det endelige vedtak – må det forstås slik.

Imidlertid har den britiske utenriksminister i et svar på et skriftlig spørsmål i det britiske parlament sagt at han regner med at den tyske regjeringens beslutning kan foranledige at saken kommer opp igjen i rådet. Han sier – jeg skal oversette det, jeg har det dessverre bare på engelsk:

«Den tyske regjeringens beslutning er at deres hærstyrker skulle utstyres med kjernefysiske våpen, hvis Atlanterhavspaktens råd anser det ønskelig etter å ha hørt tilrådingene fra Atlanterhavspaktens militære myndigheter.»

Der forutsettes det altså at ønskeligheten av å utstyre de tyske styrkene kan komme opp i rådet. Det er hvis det skjer, at Regjeringen vil ta kontakt med denne

komite først og fremst, og hvis det er tid og ønske om det, med Stortinget som helhet, for å drøfte hvilken holdning vi da skal ta.

Formannen: Eg takkar utanriksministeren for orienteringa. Er det nokon som bed om ordet? - Ingen bed om ordet.

Så vil det etter det kartet som er slege opp for Stortinget, gå fram at utanriksministeren i morgon kl. 10 i Stortinget vil gje ei utgreiing om desse spørsmåla. Det er, så vidt eg skjønar, føresetnaden at denne utgreiinga skal leggjast ut, og at ho skal kome opp til ordskifte i Stortinget over helga.

Møtet slutt kl. 11.40.